

УДК 811.112.2'42:[32:316.658

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2026-217-28>

**МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ *GERECHTIGKEIT*
ОЧИМА ЖІНОК У ВЗАЄМОДІЇ ОСОБИСТІСНОГО
ТА ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСІВ І ПЕРЕКЛАД КЛЮЧОВИХ
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЙ**

**LINGUISTIC REPRESENTATION OF THE CONCEPT
OF *GERECHTIGKEIT* THROUGH WOMEN'S PERSPECTIVE
IN THE INTERACTION BETWEEN PERSONAL AND POLITICAL
DISCOURSES, AND THE TRANSLATION OF KEY SOCIO-
POLITICAL REALIA**

Лисецька Н. Г.,

orcid.org/0000-0001-8821-4836

Scopus Author ID: 57431101700

*кандидат філологічних наук, доцент,
професор кафедри німецької філології*

Волинського національного університету імені Лесі Українки

Кухарчук Б. В.,

orcid.org/0009-0002-3576-1523

*студентка I курсу магістратури
кафедри німецької філології*

Волинського національного університету імені Лесі Українки

У статті виконано аналіз мовної репрезентації концепту *GERECHTIGKEIT* у взаємодії особистісного та політичного дискурсів на матеріалі книги Вікторії Амеліної *Blick auf Frauen. Den Krieg im Blick*. Актуальність дослідження зумовлена зростанням наукового інтересу до воєнного дискурсу й необхідністю осмислення морально-правових категорій у мовному відображенні сучасної війни. У центрі уваги перебуває концепт *GERECHTIGKEIT*, який у воєнному дискурсі поєднує правові, моральні та культурні смисли і є важливою когнітивною одиницею інтерпретації воєнного досвіду. Мета статті – аналіз мовної репрезентації цього концепту у взаємодії особистісного та політичного дискурсів, а також дослідження особливостей перекладу українських суспільно-політичних реалій у німецькомовному тексті. Методологічну основу дослідження становлять когнітивно-дискурсивний підхід, дискурс-аналіз, лексико-семантичний і контекстуально-інтерпретаційний методи, а також перекладознавчий аналіз. У статті встановлено, що в політичному дискурсі концепт *GERECHTIGKEIT* функціонує переважно як інституційно-правова категорія, пов'язана з міжнародним правом, відповідальністю за воєнні злочини та механізмами правосуддя. Водночас в особистісних наративах він набуває морально-емоційного змісту й відображає індивідуальний досвід переживання війни, прагнення відновлення справедливості, пам'яті та морального осмислення подій. Особливу увагу приділено перекладознавчому аспекту дослідження. Установлено, що відтворення українських суспільно-політичних реалій у німецькомовному тексті здійснюється переважно за допомогою транслітерації, транскрипції, калькування й напівкальки. Застосування цих перекладацьких трансформацій забезпечує збереження національно-культурної специфіки та дискурсивного значення реалій у міжкультурній комунікації. Результати дослідження підтверджують багатовимірний характер концепту *GERECHTIGKEIT* і його важливу роль у формуванні смислової структури сучасного воєнного дискурсу.

Ключові слова: концепт, *Gerechtigkeit*, політичний дискурс, особистісний дискурс, мовна репрезентація, реалії, перекладацькі трансформації.

© Лисецька Н. Г., Кухарчук Б. В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

The article examines the linguistic representation of the concept *GERECHTIGKEIT* in the interaction of personal and political discourses based on the material of Viktoriia Amelina's book *Blick auf Frauen. Den Krieg im Blick*. The relevance of the study is determined by the growing scholarly interest in war discourse and the need to reconsider moral and legal categories in the linguistic representation of contemporary war. The concept *GERECHTIGKEIT* is analyzed as a key cognitive unit that integrates legal, moral, and cultural meanings within the discourse of war. The aim of the article is to analyze the linguistic realization of this concept in the interaction of personal and political discourses and to investigate the translation of Ukrainian socio-political realia in the German-language text. The methodological framework of the research combines the cognitive-discursive approach with discourse analysis, lexical-semantic and contextual-interpretive methods, as well as translation analysis. The study demonstrates that in political discourse the concept *GERECHTIGKEIT* functions primarily as an institutional and legal category associated with international law, responsibility for war crimes, and mechanisms of justice. In personal narratives, however, the concept acquires an emotional and moral dimension and reflects the individual experience of war, including the search for justice, the preservation of memory, and the moral interpretation of traumatic events. Particular attention is paid to the translation aspect of the study. The analysis shows that Ukrainian socio-political realia in the German-language text are primarily rendered through transliteration, transcription, calque, and partial calque. These translation techniques help preserve the national and cultural specificity as well as the discursive meaning of the realia in intercultural communication. The findings confirm the multidimensional nature of the concept *GERECHTIGKEIT* and its important role in shaping the semantic structure of contemporary war discourse.

Key words: concept, *Gerechtigkeit*, political discourse, personal discourse, linguistic representation, realia, translation transformations.

Постановка проблеми. Сучасні воєнні реалії зумовили посилення наукового інтересу до мовної репрезентації ключових соціально значущих понять, зокрема тих, що пов'язані з моральними цінностями, правом і відповідальністю. Одним із базових понять, що актуалізується в умовах війни, є концепт *GERECHTIGKEIT*, який у дискурсивному просторі поєднує правові та моральні смисли. У когнітивній лінгвістиці концепт розглядають як складне ментальне утворення. У воєнному контексті це поняття набуває особливої ваги, оскільки пов'язане з ідеями відповідальності за злочини війни, відновлення порушених прав і морального осмислення пережитого.

Актуальність проблематики зумовлена взаємодією особистісного та політичного дискурсів у воєнних текстах. У сучасних працях підкреслено, що *воєнний дискурс характеризується поєднанням індивідуального досвіду й політико-ідеологічних смислів, що формують складну систему оцінності* [1, с. 178].

Особливого значення набуває аналіз концепту *GERECHTIGKEIT* у текстах, що репрезентують жіночий досвід війни. Саме в жіночих нарративах поєднуються переживання втрати, болю та прагнення справедливості, що надає концепту емоційно насиченого характеру. У цьому контексті дослідження воєнного дискурсу на основі книги Вікторії Амеліної *Blick auf Frauen. Den Krieg im Blick* є цілком актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному мовознавстві поняття концепту посідає важливе місце в межах когнітивної лінгвістики та розглядається у зв'язку з дискурсивними практиками. Концепт трактовано як ментальне утворення, що відображає знання, досвід й уявлення людини про дійсність та вербалізовано в мовленні. Зокрема, С. Тихоніна визначає концепт як ключову одиницю когнітивної лінгвістики, що відображає індивідуальний і колективний досвід людини та формується в результаті пізнавальної діяльності [2].

Воєнний контекст суттєво впливає на формування й функціонування різних типів дискурсу, зокрема політичного та особистісного, які відіграють важливу роль у конструюванні уявлень про події війни.

Дослідження політичного дискурсу тісно пов'язане з аналізом концептуальних структур, які формують особливу картину реальності. Зокрема, відзначено, що *дослідження політичного дискурсу часто має справу з частиною реальності, яка репрезентує для дослідника всю реальність* [3, с. 56], а завдання полягає в усвідомленні системи концептів, що маніфестують себе як єдина реальність [3].

Актуальним є дослідження політичного дискурсу та його концептів з застосуванням топос-аналізу: *Топоси аргументації виконують функцію легітимації певних позицій і є мисленнєвими структурами підходу до вирішення певного політичного питання* [4, с. 28].

Це свідчить про те, що саме концепти є основними смисловими одиницями політичного дискурсу, через які вибудовується інтерпретація подій війни та формується колективне сприйняття справедливості, відповідальності й правосуддя.

У політичному воєнному дискурсі концепт *GERECHTIGKEIT* здебільшого актуалізується як правова категорія, пов'язана з дотриманням законів, міжнародним правом і покаранням за злочини війни. Водночас така інституційно-правова інтерпретація справедливості в політичному дискурсі не вичерпує всього смислового потенціалу концепту, що зумовлює потребу його аналізу у взаємодії з особистісним дискурсом, де справедливість набуває іншого – морально-емоційного – наповнення.

Особистісний дискурс репрезентує не лише індивідуальний досвід, але й активну участь мовця у творенні смислу. Як підкреслено в сучасних дослідженнях, *особистісний нарратив – це розповідь автора, яка відображає його унікальний життєвий досвід і в якій він має можливість визначити себе та осмислювати все, що його оточує* [5, с. 248].

У цьому контексті особистісний дискурс розглядають як форму мовної самоідентифікації, де концепти не лише передають значення, а й відображають індивідуальні установки й переживання. Дискурсивна особистість є суб'єктом соціальних дій та інтеракцій і породжує відповідний дискурс як мовну практику [6].

В особистісному дискурсі концепт *GERECHTIGKEIT* постає, передусім, як морально-емоційне утворення, тісно пов'язане з індивідуальним досвідом переживання війни. На відміну від політичного дискурсу, де справедливість здебільшого осмислено як правову категорію, в особистісних нарративах вона набуває суб'єктивного характеру й формується на основі особистих утрат, травматичних подій і внутрішніх оцінок реальності.

Отже, політичний та особистісний дискурси у воєнному контексті виконують різні, проте взаємопов'язані функції у формуванні концептуальних смислів. У політичному дискурсі концепти є інструментами інтерпретації реальності й формування колективних оцінок, зокрема концепт *GERECHTIGKEIT* актуалізується переважно як правова категорія, пов'язана з правосуддям і відповідальністю. Водночас в особистісному дискурсі концепти наповнюються суб'єктивним морально-емоційним змістом і відображають індивідуальний досвід переживання війни. Отже, взаємодія обох дискурсивних вимірів зумовлює багатовимірну репрезентацію концепту справедливості, у якій поєднано інституційно-правові та особистісно-моральні смисли.

Мета статті – проаналізувати мовну репрезентацію концепту *GERECHTIGKEIT* очима жінок у взаємодії особистісного й політичного дискурсів на матеріалі книги Вікторії Амеліної *Blick auf Frauen. Den Krieg im Blick* та здійснити аналіз перекладу окремих ключових суспільно-політичних реалій.

Для досягнення поставленої мети передбачено виконання таких завдань: 1) окреслити теоретичні підходи до розуміння концепту як когнітивно-дискурсивного утворення в сучасному мовознавстві; 2) проаналізувати мовну репрезентацію концепту *GERECHTIGKEIT* у взаємодії особистісного й політичного дискурсів на матеріалі книги Вікторії Амеліної *Blick auf Frauen. Den Krieg im Blick*; 3) дослідити особливості перекладу українських суспільно-політичних реалій у німецькомовному тексті та визначити перекладацькі трансформації, що забезпечують збереження їхнього національно-культурного змісту.

У дослідженні використано дискурс-аналіз, лексико-семантичний, контекстуально-інтерпретаційний і перекладознавчий методи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Простежимо багатовимірність воєнного дискурсу в книзі Вікторії Амеліної *Blick auf Frauen. Den Krieg im Blick*.

В особистісному дискурсі концепт *GERECHTIGKEIT* постає, передусім, як морально-емоційне утворення, що формується під впливом індивідуального досвіду війни. Реалізація концепту відбувається через низку смислових блоків, які відображають внутрішній світ персонажів:

1. *GERECHTIGKEIT* як моральний пошук сенсу життя

У наративах авторки справедливість постає як головна мета існування в умовах війни, як спроба знайти моральну відповідь на пережите насильство. Вона сприймається не як абстрактна норма, а як внутрішня потреба людини: *Seit Beginn des Krieges im Jahr 2014 und nun mit der vollen Invasion bin ich wie Millionen meiner Mitbürgerinnen und Mitbürger in der Ukraine vor allem auf der Suche nach einem: Gerechtigkeit* [7, с. 12], *Es geht um die Suche nach Antworten auf entscheidende Fragen der Gerechtigkeit, die wir Menschen auf der ganzen Welt haben. Was ist Gerechtigkeit?* [7, с. 12].

Мовна репрезентація концепту здійснюється через повторювані синтаксичні конструкції *auf der Suche nach* та *Suche nach Antworten*, що вербалізують справедливість як процес морального пошуку й осмислення досвіду війни.

2. *GERECHTIGKEIT* як прагнення відплати за зло

У деяких епізодах справедливість осмислюється як прагнення покарання агресора та як реакція на пережите насильство: *Nie hat er bisher darauf bestanden, dass die Eindringlinge bestraft werden, dass die Ukraine gewinnt, dass Gerechtigkeit herrscht – nur der Krieg sollte aufhören* [7, с. 26], *Das ist in meinen Augen völlig inakzeptabel und ein Hohn für die Gerechtigkeit* [7, с. 217], *Es sei denn, es ginge mir um Gerechtigkeit für die Opfer des Holodomor* [7, с. 261].

Мовна репрезентація концепту вибудовується через поєднання лексеми *Gerechtigkeit* із юридично та оцінно маркованою лексикою (*bestraft werden, Hohn, Opfer*), що актуалізує семантику відповідальності, осуду й пам'яті про постраждалих. У такий спосіб справедливість постає як вимога покарання агресора та моральна реакція на вчинене зло.

3. *GERECHTIGKEIT* як віра у вищий моральний порядок

У низці фрагментів справедливість – це духовна категорія та вища сила, що дає надію в умовах війни:

Aber vielleicht glaubt auch sie mit dem Blick auf den Himmel, den Regenbogen und die Origami-Engel im Wind in diesem einen Moment an irgendeine höhere Gerechtigkeit [7, с. 24], *Ihr Glück muss doch Teil dieser ultimativen Gerechtigkeit sein, die ich zumindest zu umschreiben versuche* [7, с. 145], *Postmortaler Ruhm als Form der Gerechtigkeit?* [7, с. 137].

Прикметники *höhere* та *ultimative* надають справедливості трансцендентного змісту, у той час як риторичні питання підкреслюють моральну рефлексію персонажів.

4. *GERECHTIGKEIT* як внутрішній моральний імпульс до дії

У книзі справедливість часто є рушійною силою активної позиції персонажів, які документують воєнні злочини та прагнуть установлення істини: *Dieses Verlangen nach Gerechtigkeit hat aus mir, der Schriftstellerin und Mutter, eine Frau gemacht, die Kriegsverbrechen untersucht* [7, с. 12], *Der Einsatz für Gerechtigkeit im russisch-ukrainischen Krieg war in den letzten sieben Jahren Casanovas Antrieb* [7, с. 30], *Eine Kriegsreporterin, die Zeugin so vieler Kriegsverbrechen wurde, hat sich schließlich selbst dem Kampf um Gerechtigkeit verschrieben* [7, с. 149].

Поєднання іменника *Gerechtigkeit* із лексемами дії (*Verlangen, Einsatz, Kampf*) створює динамічний образ справедливості як внутрішньої мотивації та життєвого вибору.

Отже, аналіз особистісного дискурсу книги Вікторії Амеліної засвідчує, що концепт *GERECHTIGKEIT* функціонує як багатовимірне морально-емоційне утворення, сформоване під впливом індивідуального досвіду війни й внутрішніх переживань персонажів. Його мовна репрезентація реалізовується через різні семантичні моделі – від конструкцій пошуку та запитання до оцінної лексики, духовно маркованих прикметників і дієслів дії. В особистісних наративах справедливість постає як моральний пошук сенсу життя, прагнення відплати за зло, віра у вищий порядок і внутрішній імпульс до активної діяльності. Такі смисли формують периферію концепту, оскільки пов'язані із суб'єктивними оцінками, емоційним досві-

дом і духовною рефлексією мовців. Через особистісний дискурс концепт *GERECHTIGKEIT* набуває антропоцентричного виміру, що дає змогу глибше осмислити моральні трансформації людини в умовах війни та зіставити їх з інституційно-правовим функціонуванням справедливості в політичному дискурсі.

У політичному дискурсі концепт *GERECHTIGKEIT* постає, передусім, як правова й інституційна категорія, пов'язана з питаннями міжнародного права, відповідальності за воєнні злочини та формування колективного уявлення про справедливість у воєнний період. У ході аналізу сформовано низку таких смислових блоків:

1. *GERECHTIGKEIT* як правосуддя та юридична відповідальність

Mein nächstes Ziel ist Brüssel, wo die Juristin und Menschenrechtsaktivistin Oleksandra Matwijtschuk und ich über Gerechtigkeit und die Haftung Russlands für alle seine internationalen Verbrechen sprechen sollen [7, с. 149], *Wir wissen, dass Gerechtigkeit wichtig ist. Wir wissen, dass wir hier in der Ukraine sind, im Mittelpunkt der Ereignisse und vielleicht auch künftiger Änderungen des Völkerrechts* [7, с. 233].

Поєднання лексеми *Gerechtigkeit* із юридично маркованими словами (*Haftung, Völkerrecht, internationale Verbrechen*) формує образ справедливості як інституційного правового процесу з притягненням винних до відповідальності та міжнародно-правовими механізмами.

2. *GERECHTIGKEIT* як інструмент політичної боротьби й колективного спротиву

Eine Entscheidung ist für die, die wahre Gerechtigkeit wollen, einfach, und für die meisten von uns ist der Ausgang unseres Kampfes noch ungewiss [7, с. 14], *Eine Kriegsreporterin, die Zeugin so vieler Kriegsverbrechen wurde, dass sie sich schließlich selbst dem Kampf um Gerechtigkeit verschrieben hat* [7, с. 150], *Wer weiß, was sie als nächstes ansteuern wird, um den Idealen von Gerechtigkeit und Menschenrechten zu folgen?* [7, с. 29].

Використання іменника *Gerechtigkeit* із лексемами *Kampf, Ideale, Menschenrechte* підкреслює роль однойменного концепту як політичної цінності та символу суспільного спротиву.

3. *GERECHTIGKEIT* як інституційний процес установа істини й пам'яті

У книзі справедливість пов'язується з документуванням злочинів, збереженням пам'яті та міжнародною правовою боротьбою: *Alles das, um die Wahrheit aufzudecken, um das Überleben der Erinnerung zu sichern und der Gerechtigkeit und einem dauerhaften Frieden eine Chance zu geben* [7, с. 291], *Vielleicht brauchen wir ja mehr Institutionen oder mehr Mechanismen, um sicherzustellen, dass im Rahmen dieses Heilungsprozesses die Flamme der Gerechtigkeit am Leben erhalten werden kann* [7, с. 227].

Мовна реалізація здійснюється через поєднання з абстрактною політико-правовою лексикою (*Wahrheit, Erinnerung, Frieden, Institutionen, Mechanismen*) та використання інфінітивних конструкцій із цільовим значенням (*um ... aufzudecken, um ... zu sichern, um sicherzustellen*), що підкреслюють спрямованість на досягнення результату. Метафоричний образ *die Flamme der Gerechtigkeit* додатково актуалізує ідею підтримання й тривалості правового процесу. У сукупності ці мовні засоби формують уявлення про справедливість як системний і довготривалий механізм відновлення порушеного порядку.

Аналіз політичного дискурсу книги Вікторії Амеліної засвідчує, що концепт *GERECHTIGKEIT* функціонує як ключова смислова категорія інституційного осмислення війни. Його ядро формується навколо значень правосуддя, юридичної відповідальності та міжнародно-правових механізмів реагування на воєнні злочини, що вербалізуються через поєднання іменника *Gerechtigkeit* із юридично й політично маркованою лексикою. Водночас у політичному дискурсі концепт набуває ширшого символічного виміру, виступаючи інструментом політичної боротьби, легітимації колективного спротиву та маркером процесу встановлення істини й збереження пам'яті. У такому контексті *GERECHTIGKEIT* постає, передусім, як раціонально-правова категорія, що структурує колективне бачення війни та формує суспільне уявлення про відповідальність і правовий порядок.

На увагу заслуговує переклад німецькою мовою українських суспільно-політичних реалій.

Реалії позначають унікальні національно-культурні явища, відсутні в інших мовах, що ускладнює пошук еквівалентних засобів їх перекладу [8, с. 74].

Відтворення таких одиниць пов'язане із застосуванням перекладацьких трансформацій. Перекладацькі лексичні трансформації визначаються як зміни лексичних елементів мови оригіналу з метою передачі їх семантичних, стилістичних і прагматичних характеристик відповідно до норм мови перекладу. Виокремлюють такі основні способи перекладу, як транслітерація, транскрипція, калькування, добір еквівалентних відповідників, конкретизація, узагальнення, логічний розвиток понять, компенсація, антонімічний переклад, запровадження нових слів або опускання елементів, а також цілісно-ситуативне перетворення [9].

У ході аналізу встановлено, що провідними способами відтворення українських суспільно-політичних реалій у книзі Вікторії Амеліної *Blick auf Frauen. Den Krieg im Blick* є транслітерація, транскрипція, калькування та напівкалька.

Транслітерацію й транскрипцію використано для відтворення реалій із високим ступенем культурної специфіки, коли збереження графічної або фонетичної форми є важливим для впізнаваності поняття: *Euromaidan* – *Євромайдан*; *Holodomor* – *Голодомор*; *Cholodnyj Jar* – *Холодний Яр*; *Kadyrowzy* – *кадирівці*; *Tituschky* – *тітушки*; *АТО* – *АТО*; *TRO* – *ТрО*. У таких випадках реалії функціонують як маркери національної ідентичності, а їх формальна стабільність сприяє збереженню культурного контексту.

Калькування застосовують для передачі складних історико-політичних номінацій шляхом буквального відтворення їхньої внутрішньої структури: *Revolution der Würde* – *Револуція гідності*; *die Himmlischen Hundert* – *Небесна сотня*; *die Generation der Sechziger* – *покоління шістдесятників*; *die ehemalige Ukrainische Volksrepublik* – *колишня Українська Народна Республіка*; *Asowstal-Verteidiger* – *захисники «Азовсталі»*; *die DNR-Kämpfer* – *бойовики «ДНР»*; *Erschossene Wiedergeburt* – *Розстріляне відродження*.

Такий спосіб перекладу забезпечує семантичну прозорість і дає змогу інтегрувати українські історичні поняття в німецькомовний політичний дискурс без втрати їхнього концептуального змісту.

Напівкалька поєднує переклад частини одиниці зі збереженням іншомовних елементів, що характерно для політичних і військових реалій з аббревіатурами або символічними позначеннями: *die sogenannten Volksrepubliken DNR und LNR* – *так звані «народні республіки» DNR і LNR*; *Vereinigungsakt* – *Акт злуки*.

Такий підхід дає змогу зберегти міжнародну впізнаваність назв та водночас забезпечити їх зрозумілість для іншомовного читача.

Отже, транслітерація, транскрипція, калькування й напівкалька є ключовими способами відтворення українських суспільно-політичних реалій у німецькомовному тексті книги. Їх використання спрямоване на збереження культурної специфіки, ідеологічного змісту та дискурсивної функції реалій, що уможливорює репрезентування українського воєнного досвіду в міжкультурному комунікативному просторі.

Висновки. Проведене дослідження підтвердило, що концепт *GERECHTIGKEIT* у книзі Вікторії Амеліної *Blick auf Frauen. Den Krieg im Blick* функціонує як складне когнітивно-дискурсивне утворення, смислове наповнення якого формується у взаємодії особистісного та політичного дискурсів воєнного часу.

У межах політичного дискурсу концепт *GERECHTIGKEIT* репрезентовано, передусім, як інституційно-правову категорію, пов'язану з питаннями міжнародного права, юридичної відповідальності, документування воєнних злочинів і формування колективної пам'яті. Саме ці смисли формують ядро концепту, оскільки вони мають нормативний характер та реалізуються через юридично й політично марковану лексику. Водночас у тексті простежуємо символічний вимір справедливості, що постає як засіб легітимації колективного спротиву та відновлення порушеного правового порядку.

Аналіз особистісного дискурсу засвідчив, що периферійні компоненти концепту пов'язані з індивідуальним досвідом війни й моральною рефлексією персонажів. У жіночих наративах справедливість набуває емоційно-екзистенційного змісту та постає як моральний пошук сенсу життя, прагнення відплати, віра у вищий порядок і внутрішній імпульс до активної дії. Така репрезентація підкреслює антропоцентричний характер воєнного дискурсу, у якому мовні засоби стають інструментом осмислення травматичного досвіду.

Перекладознавчий аналіз українських суспільно-політичних реалій у німецькомовному тексті книги засвідчив, що їх відтворення ґрунтується переважно на використанні транслітерації, транскрипції, калькування та напівкальки. Застосування цих трансформацій забезпечує збереження національно-культурної специфіки, історичної пам'яті й ідеологічного змісту реалій, водночас інтегруючи їх в іншомовний дискурсивний простір. Така стратегія перекладу дає змогу відтворити український воєнний досвід без втрати його культурної маркованості та сприяє формуванню міжкультурного діалогу.

Отже, результати дослідження доводять, що концепт GERECHTIGKEIT відіграє ключову роль у структурі воєнного дискурсу, поєднуючи правові, моральні й культурні смисли. Його мовна репрезентація в книзі Вікторії Амеліної демонструє взаємодію індивідуального та колективного вимірів досвіду війни, тоді як переклад українських суспільно-політичних реалій є важливим засобом трансляції цього досвіду в міжнародному контексті. Перспективи подальших досліджень убачаємо у розширенні корпусу текстів жіночого воєнного письма й поглибленні аналізу перекладу концептуально значущих одиниць у різних мовних і культурних середовищах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Маслова Ю. П. Вербалізація концептів війна, мир, жінка, чоловік у газетному дискурсі України у воєнний період. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Філологія*. 2023. № 17(85). С. 71–77. DOI: [http://dx.doi.org/10.25264/2519-2558-2023-17\(85\)-71-77](http://dx.doi.org/10.25264/2519-2558-2023-17(85)-71-77)
2. Тихоніна С. І. Концепт у лінгвістичному просторі: від одиниці мислення до концептосфери. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Т. 3, Вип. 86. С. 229–234. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/86-3-34>
3. Попова А. О., Пейчева О. О. Концептосфера українського політичного дискурсу в контексті теорії політичної комунікації. *Наукові праці Бердянського державного педагогічного університету. Філологічні науки*. 2018. Т. 15. С. 53–59. DOI: <https://doi.org/10.31494/2412-933x-2018-1-5-53-59>
4. Лисецька Н. Стилiстичні особливості німецького політичного дискурсу, що тематизує російську війну в Україні (на прикладі топосу тиску / Druck-Topos). *Актуальні питання іноземної філології*. 2023. Вип. 18. С. 28–35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2023-18-4>
5. Гаврилук І. Л. Особистісні наративи війни: медіатизація досвіду в мікрожанрах (на прикладі замальовки). *Філологічні трактати*. 2025. Т. 17(1). С. 245–256. DOI: [https://doi.org/10.21272/Ftrk.2025.17\(1\)-22](https://doi.org/10.21272/Ftrk.2025.17(1)-22)
6. Монастирська Л. В. Дискурсивна особистість у сучасній лінгвістиці. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія*. 2019. Т. 3., № 39. С. 45–47. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.39.3.10>
7. Amelina V. Blick auf Frauen. Den Krieg im Blick. Berlin: edition.fotoTAPETA, 2025. 303 S.
8. Дуда О. І., Рибачок С. М. Переклад лінгвокраїнознавчих реалій. *Nova filologia*. 2021. № 82. С. 74–78. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2021-82-12>
9. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Перекладознавство (німецько-український напрям): підручник. Київ: Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2008. 543 с.

Дата першого надходження статті до видання: 26.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026